

Innst. 399 S

(2010–2011)

Innstilling til Stortinget fra energi- og miljøkomiteen

Dokument 8:110 S (2010–2011)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Gunnar Gundersen, Bjørn Lødemel, Siri A. Meling, Olemic Thommessen og Ingjerd Schou om tiltak for å bedre mulighetene til å ta vare på fredede bygninger

Til Stortinget

Sammendrag

Følgende forslag fremmes i dokumentet:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en sak for Stortinget med forslag til et sett med bedre stimuli til vedlikehold av fredede bygninger.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Bendiks H. Arnesen, Marianne Marthinsen, Torstein Rudihagen, Tor-Arne Strøm og Eirin Sund, fra Fremskrittspartiet, Oskar J. Grimstad, Ketil Solvik-Olsen og Tor Sigbjørn Utsogn, fra Høyre, Nikolai Astrup, Bjørn Lødemel og Siri A. Meling, fra Sosialistisk Venstreparti, Snorre Serigstad Valen, fra Senterpartiet, lederen Erling Sande og fra Kristelig Folkeparti, Line Henriette Hjemdal, er enige om at fredede bygninger representerer en meget viktig del av vår kulturarv. Mange av disse fredede bygningene er i privat eie.

Komiteen viser til at for mange av eierne av fredede bygninger er oppgaven med å vedlikeholde disse byggene utfordrende.

Komiteen mener det er helt klart at uten et stort privat initiativ for å bevare fredede bygninger ville mange av disse byggene forvitret.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at i svarbrevet til komiteen 1. april 2011 (vedlagt) skriver statsråd Erik Solheim bl.a. følgende:

«Jeg vil fremheve at eierne av fredete bygninger er sammen med det frivillige kulturminnefeltet, noen av Miljøverndepartementets viktigste samarbeidspartnere. Uten denne kunnskapen de besitter og den innsatsen de gjør, ville vi kommet mye kortere i kulturminnearbeidet. Denne erkjennelsen ligger til grunn for at departementet de senere årene har arbeidet målrettet for å skape bedre og mer forutsigbare rammebetingelser for eierne.»

Flertallet merker seg at statsråd Solheim likevel ikke ser det som en mulighet å regnskapslikne fredede bygninger, slik det er foreslått. Hovedbegrunnelsen kommer fra et tidligere svar til Stortinget, datert 16. april 2010, fra finansministeren. I dette svaret framkommer det at en innføring av fradrag av vedlikeholdsutgifter på bolighus, selv om disse er fredede, vil forsterke dagens skjeve beskatning av boligkapital.

Flertallet merker seg at statsråd Solheim i sitt svarbrev til komiteen videre skriver at tilskudd til eiere av fredede bygninger kan være en mer treffsikker måte å bruke midlene på enn at det innføres en generell fradragordning som gjelder alle eiere av fredede eiendommer. Statsråd Solheim er i tvil om redusert ligningsverdi for fredede bygninger vil

kunne bidra til at fredede bygninger i større grad blir ivaretatt, slik representantforslaget åpner opp for.

Komiteen viser videre til at i brevet fra statsråd Solheim til komiteen 1. april 2011 heter det at for å bidra til å skape en møteplass for eierne, håndverkere og produsenter av produkter og materialer er det fra oktober 2010 opprettet en nettportal.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at Miljøverndepartementet bidrar med økonomiske ressurser, samt kunnskap og kompetanse. Flertallet merker seg at departementet i tillegg vurderer en modell for å sikre årlige vedlikeholdstilskudd for fredede bygninger, som nå bare trenger et ordinært vedlikehold.

Flertallet regner med at departementet arbeider med å finne framtidrettede løsninger for fredede bygninger. Flertallet er likevel enige med forslagsstillerne i at det er behov for å gjennomgå gjeldende rutiner for tilskuddsordninger, herunder rollefordelingen mellom Riksantikvaren og Norsk kulturminnefond, med sikte på enklere og klarere tilskuddsregler, slik at en sikrer størst mulig effekt ut av tilskuddsmidlene i arbeidet med å rehabilitere og vedlikeholde våre fredede bygninger. Fredede bygninger som blir bevart og kan benyttes/brukes, er den beste garantien for at fremtiden skal forstå fortiden og datidens bygninger.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti peker på at private eiere av kulturminner gjør en betydelig innsats og bruker store økonomiske ressurser på å ta vare på vår felles kulturarv. Uten private eieres innsats vil ikke samfunnet kunne nå sine mål for ivaretagelse av kulturarven. Fredede bygninger er pålagt en rekke krav og begrensninger som gjør vedlikehold av disse bygningene særlig kostbart. I dag eksisterer det ingen offentlige insitammenter som oppmuntrer til jevnt og godt vedlikehold av fredede bygg. Snarere opplever mange at de på toppen av den innsatsen de legger ned for å ta vare på kulturarven, også må betale skatt på eiendommen.

Disse medlemmer ønsker å gi eiere av fredede bygninger bedre muligheter til å ta vare på og vedlikeholde disse bygningene. Bedrede ordninger vil trolig også ha en gunstig effekt for eiers motivasjon til å ta vare på de fredede bygningene.

Disse medlemmer mener videre at følgende tiltak bør vurderes:

- regnskapsligning av fredede bygninger
- nasjonalt fritak for eiendomsskatt

- redusert ligningsverdi for fredede bygg
- bedre tilskuddsordninger for eksisterende vedlikehold
- styrking av Norsk kulturminnefond og tilskuddsordninger gjennom Riksantikvaren

Disse medlemmer tar opp forslaget i Dokument 8:110 S (2010–2011).

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at ca. 5 700 bygninger er fredet i Norge. Av disse er 2 800 eid helt eller delvis av privatpersoner eller aksjeselskaper. Skal en klare målsettingen om at alle fredede bygg skal komme opp på et akseptabelt nivå i 2020 når det gjelder istandsetting, trengs det minst 800 mill. kroner per år, ifølge Norsk Kulturarv. Dette står i sterk kontrast til regjeringens bevilgning, som for inneværende år utgjør ca. 10 pst. av det anslåtte behovet til vedlikehold av fredede bygninger, via Riksantikvaren og Kulturminnefondet.

Disse medlemmer vil understreke at det er uakseptabelt å båndlegge privat eiendom og bygninger gjennom fredning til glede og nytte for fellesskapet, uten at det kompenseres og/eller tilrettelegges, slik at eier ikke blir økonomisk skadelidende pga. en slik fredning. Disse medlemmer viser til at Norsk Kulturarv krever at det gjeninnføres momsfritak for restaurering av fredede og verneverdige anlegg som verktøy, for å klare målsettinga om å komme opp på akseptabelt nivå.

Disse medlemmer viser til situasjonen i for eksempel Møre og Romsdal, som har 150 fredede bygninger der 100 er i privat eie. Hver av disse bygningene trenger i gjennomsnitt trolig rundt 1 mill. kroner for å bli satt i stand. Det ble for 2011 bevilget 4,5 mill. kroner til sammen til bygg og anlegg for hele fylket. Dette viser at det er lite samsvar mellom regjeringens målsetting og faktiske bevilgninger til dette formålet.

Disse medlemmer vil også vise til eksempelet med Bekkjarvik Gjestgiveri i Hordaland. Stedet ble bygget på slutten av 1600-tallet og har tatt i mot losjerende i over tre hundre år. Gjestgiveriet er i dag en hjørnesteinsbedrift, og nå ønsker eierne å tilpasse bygningsmassen i gammel stil, men også til en moderne bedrift som tilfredsstiller dagens krav – med tradisjonsriktig uttrykk inn i en ny tid.

Disse medlemmer vil advare mot Riksantikvarens og Fylkeskonservators innsigelser, som stopper utvikling og videreføring av Bekkjarvik Gjestgiveri, som i alle år har vært et naturlig midtpunkt i Austevoll kommune.

Forslag fra mindretall**Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti:***Forslag 1*

Stortinget ber regjeringen legge frem en sak for Stortinget med forslag til et sett med bedre stimuli til vedlikehold av fredede bygninger.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument 8:110 S (2010–2011) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Gunnar Gundersen, Bjørn Lødemel, Siri A. Meling, Olemic Thomassen og Ingjerd Schou om tiltak for å bedre mulighetene til å ta vare på fredede bygninger – vedlegges protokollen.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 6. juni 2011

Erling Sande

leder

Oskar J. Grimstad

ordfører

Vedlegg**Brev fra Miljøverndepartementet v/statsråden til energi- og miljøkomiteen, datert 1. april 2011****Vedrørende representantforslag 110 S (2010-2011) - Rettelse**

Jeg viser til brev datert 16.03.2011 hvor Energi- og miljøkomiteen ber om utredning av representantforslag 110 S (2010-2011).

Hovedtrekkene i forslaget er at man ønsker å gi eierne av fredete bygninger bedre muligheter og ordninger til å ta vare på og vedlikeholde disse bygningene. Representantene mener at følgende tiltak bør vurderes:

- Regnskapsliggning av fredete bygninger
- Nasjonalt fritak fra eiendomsskatt
- Redusert ligningsverdi for fredete bygg
- Bedre tilskuddsordninger for ekstraordinært vedlikehold
- Styrking av Norsk Kulturminnefond og tilskuddsordninger gjennom
- Riksantikvaren

På denne bakgrunn fremmes følgende forslag: «Stortinget ber Regjeringen legge frem en sak for Stortinget med forslag til et sett med bedre stimuli til vedlikehold av fredete bygninger.»

Jeg vil fremheve at eiere av de fredete bygningene er sammen med de frivillige på kulturminnefeltet, noen av Miljøverndepartementets viktigste samarbeidspartnere. Uten den kunnskapen de besitter og den innsatsen de gjør, ville vi kommet mye kortere i kulturminnearbeidet. Denne erkjennelsen ligger til grunn for at departementet de senere årene har arbeidet målrettet for å skape bedre og mer forutsigbare rammebetingelser for eierne. Den økonomiske situasjonen for de fredete eiendommene er bedre enn noen gang. Siden 2005 har Riksantikvarens budsjett økt med 70%. En større andel av denne økningen har gått til å bedre rammevilkårene for private eiere av fredete bygninger.

Når det gjelder spørsmålet om regnskapsliggning av fredete bygninger, viser jeg til hva finansministeren har svart om dette i brev til Stortinget 16.04.2010. Det fremgår der bl.a. at en innføring av fradrag for vedlikeholdsutgifter på bolighus, selv om dette begrunnes ut fra bevaringshensyn, vil bidra til å forsterke dagens skjeve beskatning av boligkapital. Et slikt særskilt fradrag vil dessuten bryte med et av hovedprinsippene i skatteloven om at kostnader bare er fradragsberettigede når de er knyttet til erverv og sikring av skattepliktig inntekt. Jeg vil legge til at når

det gjelder fredete eiendommer som driver næring i skattelovens forstand vil disse kunne få regnskapsliggning.

Jeg er i tvil om redusert ligningsverdi for fredete bygninger vil kunne bidra til at fredete bygninger i større grad blir ivaretatt. Jeg mener at tilskudd til eiere av fredete bygninger kan være en mer treffsikker måte å bruke midlene på enn at det innføres en generell fradragsordning som gjelder alle eiere av fredete eiendommer. Tilskuddsmidlene kan settes inn der behovene er størst og gir best resultater. Riksantikvaren har sluttført en tilstandsvurdering av de fredete eiendommene og har derfor et godt kunnskapsgrunnlag som kan bidra til at tilskuddene blir brukt på en optimal måte.

Spørsmålet om fritak for eiendomsskatt er en mulighet som ligger i lovverket og som jeg mener det er opp til den enkelte kommune å vedta. Jeg mener at Stortinget verken bør eller skal diktere kommunene i dette spørsmålet. Hvorvidt det skal gis unntak fra eiendomsskatt er for øvrig noe det enkelte parti kan fremme forslag om i kommunen og slik sørge for at dette blir vedtatt.

Regjeringen har i de senere år styrket Norsk kulturminnefond betydelig, slik at fondskapitalen nå er oppe i 1,4 mrd. kroner. Fondets avkastning har økt fra 35 mill. kroner til 60 mill. kroner siden 2007. Inntil 1/3 av denne avkastningen forutsettes over tid å gå til fredete eiendommer. Jeg vil også trekke frem at Regjeringen i forbindelse med finanskrisen i 2009 bevilget 223 mill. kroner i sysselsettingsmidler, og som ble øremerket til innsats på kulturminnefeltet. 76 mill. kroner av dette gikk til eiere av fredete bygninger.

Jeg var med på åpningen av nettportalen til www.byggogbevar.no i oktober 2010 med bl.a. Byggenæringens landsorganisasjon. Portalen som er under utvikling skal være en møteplass for eiere, håndverkere og produsenter av produkter og materialer. Kunnskapsportalen skal formidle råd og kunnskap og gi eiere sikker tilgang på gode håndverkere. Miljøverndepartementet bidrar derfor ikke bare med betydelige økonomiske ressurser, men også med kunnskap og kompetanse.

Miljøverndepartementet er også i gang med å vurdere en modell for å sikre årlige vedlikeholdstilskudd til eiere av fredete bygninger som har kommet opp på et ordinært vedlikeholdsnivå. Formålet med ordningen skal være å stimulere eiere av fredete bygninger til et løpende vedlikehold.

Avslutningsvis vil jeg vise til at Riksantikvaren er opptatt av å skape forutsigbarhet for eiere av fredete bygninger. Riksantikvaren har derfor de senere årene arbeidet mye for å etablere en god dialog med eiere av fredete eiendommer, kartlegge tilstanden til

disse bygningene og iverksette nødvendige tiltak, slik at det langsiktige mål om at alle fredete eiendommer skal opp på et normalt vedlikeholdsnivå innen 2020 kan oppfylles.

